

GAZETA LWOWSKA

wychodzi każdego powszedniego dnia popołudniu.

Ceny prenumeraty:

W Lwowie bez doręczenia do domu . . . mies. zł. 2—, kwart. 6—
z dostawą do domu . . . mies. zł. 2-40, kwart. 7—
Na prowincji z przesyłką pocztową . . . mies. zł. 2-40, kwart. 7—
Za granicą mies. zł. 5—, kwart. 15—

Numer telefonu
REDAKCJI I
ADMINISTRACJI
21-17.

Konto PKO Lwów
Nr 504.044

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:
LWÓW, UL. ZIMOROWICZA 15 I. p.

Listy należy frankować. — Reklamacje
otwarte wolne od opłaty.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

CENA
NUMERU

10 gr.

Ceny ogłoszeń:

Za 1 wiersz milimetr (60), cm. szer. w zwykłych ogłoszeniach gr. 30, w nadesłanym i w nekrologach gr. 50, w kronice, repertuar, dział gospodarczy, paski w tekście gr. 70, pod nagłówkiem na pierwszej stronie zł. 1—, Za jedno słowo w drobnych ogłoszeniach gr. 10, kupno i sprzedaż słowo gr. 12, matrymniałne, korespondencje, prywatne słowo gr. 20, dla poszukujących pracy gr. 5. Z zastrzeżeniem miejsc 25 w rre. Zagraniczą, o 50 proc. drożej

Gospodarka finansowa samorządu.

Ostatnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o poprawie gospodarki i finansów samorządowych dyktowane było palącą koniecznością. Wpływ depresji gospodarczej szczególnie silnie ujawnił się w dziedzinie gospodarki związków samorządowych. Dość wspomnieć o tem, że ogólna suma dochodów samorządu terytorjalnego obniżyła się w Polsce ze zł. 1,179 milj. w roku 1928/29 do zł. 648 milj. w roku 1932/33 czyli o 44 proc.

Wydatki samorządu terytorjalnego obniżyły się ze zł. 1,175 milj. w roku 1928/29 do 719 milj. zł. w roku 1932/33, to znaczy o 38 proc. Równocześnie jednak wykazują wzrost wydatki na opiekę społeczną ze zł. 61 milj. w r. 1928/29 do 73 milj. w roku 1932/33. Bezrobocie uniemożliwia kompresję wydatków na opiekę społeczną.

Taki stan rzeczy nie dopuszcza, by samorząd terytorjalny był w stanie wykonać w szerokich sferach społeczeństwa niechętnie ustosunkowanie się do organizacji samorządowej i w konsekwencji prowadzi do deficytu budżetowego. Znaczna bowiem kompresja wydatków samorządowych nie osiągnęła ich jeszcze do poziomu faktycznych dochodów.

Deficyt w gospodarce komunalnej wziętej jako całość występuje poraz pierwszy w roku 1929/30 i rośnie w ciągu następnych trzech lat budżetowych. Rzeczywisty deficyt za cztery lata budżetowe 1929/30—1932/33 wyniósł około 345 milj. zł. a zatem około 50 proc. wydatków preliminowanych na ubiegły rok budżetowy.

Istnieją podstawy do twierdzenia, że proces dostosowywania się wydatków związków samorządowych do obniżonych dochodów posuwa się od roku 1932 dość szybko. Oddziaływało na to rosnące zrozumienie sytuacji przez kierowników związków samorządowych i wreszcie podjęta na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 w sprawie kosztów administracji komunalnej, — akcja oszczędnościowa. Tem niemierniej sytuacja w tym zakresie nie została jeszcze ostatecznie opanowana.

Nie ulega zaś najmniejszej wątpliwości, że deficyty budżetowe związków samorządowych są zjawiskiem niemal że niedopuszczalnym. Dezorganizują gospodarkę samorządów i powodują narastanie nieproduktywnych zobowiązań, obciążają budżety przyszłe.

W ślad zatem równoległe z jak najszerszej pojętą oszczędnością wysuwa się problem obniżenia kosztów obsługi zobowiązań komunalnych. Ogólna suma zadłużenia samorządu wynosi blisko 1,4 miljarda zł.; jeden miliard przypada na zobowiązania długoterminowe, pozostała zaś część na zobowiązania krótkoterminowe i natychmiast płatne. To zadłużenie wymaga olbrzymich sum na swą obsługę, których w obecnym stanie rzeczy samorządy żadną miarą nie są w stanie dostarczyć.

Ostatnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej tworzy znakomitą podstawę do zasadniczej poprawy. Najważniejszą jego częścią są przepisy o oddłużeniu związków samorządowych. Krótkoterminowe pożyczki, udzielone związkom komunalnym przez Bank Gospodarstwa Krajowego przed dniem 1 kwietnia 1934 r. oraz wszelkie zaległości z tytułu wszelkich pożyczek udzielonych przez Bank Gospodar-

Inauguracja włoskiego Instytutu Kultury.

Warszawa. 13. XI. (PAT.) Wczoraj popołudniu odbyła się uroczysta inauguracja nowopowstałego włoskiego Instytutu Kultury. Na zebraniu byli: Premier prof. Kozłowski, ministrowie: Beck i Jędrzejewicz, członkowie Korpusu dyplomatycznego, liczni przedstawiciele świata kultury, nauki i sztuki, oraz członkowie kolonii włoskiej.

Zebranie zagał ambasador włoski Bastianini, poczem zabrał głos minister W. R. i O. P. Jędrzejewicz, wygłaszając przemówienie, w którym zaznaczył m. in., że instytut, mając na celu zacieśnienie stosunków kulturalnych pomiędzy Polską i Italią, jest świadectwem tego szlachetnego współdziałania w dziedzinie kulturalnej, które od wieków łączy oba narody.

Po przemówieniach podsekretarz stanu we włoskim ministerstwie oświecenia publicznego p. Arrigo Solmi wygłosił odczyt p. t. „Odrodzenie włoskie a Polska”.

Italski Instytut Kultury w Warszawie jest instytucją, której przyświeca cel współpracy kulturalnej włosko-polskiej przez obopólne zbliżenie się tych 2 krajów, oraz przez wzajemne poznanie ich działalności naukowej, literackiej i artystycznej. Instytut urządzać będzie zebrania towarzyskie, koncerty, wieczory recytacyjne, wystawy dzieł sztuki itd.

Porozumienie lotnicze.

Paryż. 13 XI. (PAT.) „Paris Midi” donosi w depeszy z Londynu, o rzekomego porozumieniu między sztabami generalnymi Wielkiej Brytanii, Belgii i Francji na wypadek ataku powietrznego. Korespondent dziennika twierdzi, że układ, zawarty między trzema wymienionymi sztabami generalnymi przewiduje szybkie połączenie i współdziałanie flot powietrznych trzech państw.

Znamienne głosy prasy czeskiej w dniu polskiego święta państwowego.

Praga. 13. XI. (PAT.) Naczelny organ rządowego stronnictwa agrariuszy „Venkov” zamieszcza w związku z świętem 11 listopada następującą notatkę: „Pamięć o przyjaciółach jest zwyczajem. Nie chcielibyśmy jednakże, by w ten sposób przypomniano u nas o dzisiejszym święcie narodowym Polski. Przeciwnie, pragnęlibyśmy pokazać, że wolność i święto Polski powinno być także częścią naszej radości. Jeżeli pomiędzy naszym i polskim postępowaniem w dziedzinie polityki międzynarodowej istnieje różnica, to wiele jest rzeczy, które nas łączą nie tylko pod względem kulturalnym i

narodowościowym, lecz także i politycznym. Istnieją sytuacje, w których jeżeli nie możemy być razem, nie trzeba byśmy szli przeciw sobie, ale można iść obok siebie. Być może, że kryzys łączności czechosłowacko-polskiej będzie okresem oczyszczającym. Chcielibyśmy dziś podkreślić, że nasze życzenia dla państwa i narodu polskiego są szczerze, gdyż pochodzą z serca. Silna i wielka Polska jest także w interesie naszym, jak i całej słowiańskiej przyszłości”.

Artykuł podobnej treści zamieścili również „Narodni Listy”.

Niemcy wrócą do Genewy? Tajemnicza misja Ribbentropa.

Londyn. 13. XI. (PAT.) Delegat kanclerza Hitlera von Ribbentrop odbył w Foreign Office z min. Edenem rozmowę, trwającą trzy kwadranse. O przebiegu rozmowy obie strony zachowały ścisłą tajemnicę.

Nie ulega jednak wątpliwości, że tematem dyskusji był obecny stan zbrojeń niemieckich. Ze strony niemieckiej zaprzeczono, jakoby Ribbentrop posiadał pełnomocnictwa do rokowań w sprawie powrotu Niemiec do Genewy. Koła te twierdzą, że Niemcy stanowią odrzucą jakiegokolwiek ujemnym między kwestją równości zbrojeń, a sprawą powrotu do Ligi Narodów.

Ze strony Foreign Office stwierdzono tylko oficjalnie, że rozmowa Ribbentropa z Edenem dotyczyła ogólnej sytuacji międzynarodowej i że żadnych nowych propozycji niemieckich nie otrzymano.

stwa Krajowego oraz banki komunalne przed tymże dniem podlegają konwersji a odsetki za zwłokę za czas od 1 stycznia 1932 ulegają umorzeniu. Spłata długów hipotecznych związków samorządowych zostaje odroczone na do 1 stycznia 1938 a oprocentowanie ustala się na 5 i pół proc. Pozatem została przewidziana możliwość oddłu-

żenia związków samorządowych na zasadzie specjalnego postępowania, w którymto celu powołana będzie Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa w każdym województwie.

Jest rzeczą pewną, że w ten sposób problem zadłużenia samorządów ostatecznie doczekał się unormowania.

Gd.

Rokowania węglowe polsko-angielskie.

Warszawa. 13 XI. (PAT.) Delegacja angielskich przemysłowców węglowych, która w dniu 11 bm. przybyła do Warszawy celem kontynuowania rozpoczętych w kwiecień br. w Londynie rozmów z przedstawicielami polskiego przemysłu węglowego na temat porozumienia eksportowego, odbyła wczoraj w godzinach przedpołudniowych w ministerstwie przemysłu i handlu pierwszą wspólną konferencję. Rozmowy potwierwiają prawdopodobnie trzy dni, poczem część delegacji angielskiej wyjedzie na Śląsk, celem zwiedzenia kilku kopalń.

Kontrola cen węgla.

Warszawa. 13 XI. (PAT.) W Dzienniku Ustaw Nr. 100 z dnia 12 bm. ogłoszone zostało rozporządzenie ministra przemysłu i handlu z dnia 2 bm. w sprawie kontroli cen węgla. Powyższe rozporządzenie ustanawia kontrolę cen węgla przy sprzedaży na rynek krajowy i zagraniczny. Kontrolę tę sprawuje ministerstwo przemysłu i handlu przez wydelegowanych w tym celu kontrolerów. Wszystkie kopalnie winny do dnia 15 każdego miesiąca przesyłać do min. przemysłu i handlu wykazy sprzedanego węgla w poprzednim miesiącu z podziałem na węgiel sprzedany bezpośrednio przez kopalnię i przez ich organizacje handlowe. Koszty kontroli zostały ustalone w wysokości 3/4 grosza od każdej tony węgla sprzedanej na rynku wewnętrznym.

Zmiana na stanowisku ministra Reichswehry.

Paryż. 13 XI. (PAT.) „Intransigeant” donosi z Berlina, iż krążą tam pogłoski o bliskim ustąpieniu ministra Reichswehry Blomberga, którego następcą ma być gen. Reichenau albo gen. Fritsch.

Dymisja gabinetu belgijskiego.

Bruksela. 13 XI. (PAT.) Wskutek rozbieżności, jakie panują w łonie gabinetu w związku z kompresją budżetu, przesilenie ministerjalne można uważać za otwarte. Spodziewają się tu, że premier Broqueville złoży dziś dymisję.

Regent Horthy ustępuje?

Paryż. 13 XI. (PAT.) „La Presse” donosi w depeszy z Budapesztu o pogłoskach, wedle których regent Horthy ma ustąpić ze swego stanowiska z dniem 18 bm. Regentem miałby zostać Albrecht Habsburg.

Georgjew nie był na Węgrzech.

Budapeszt. 13 XI. (PAT.) Urzędowo donoszą, że w związku z zamachem w Marasyliji, policja węgierska przesłuchiwała kilkaset osób i zatrzymała w areszcie 21 podejrzanych. W czasie śledztwa, które zostało już ukończone stwierdzono, że żadna z tych osób nie pozostawała w kontakcie z zamachowcami. Nie stwierdzono też bynajmniej, aby zabójca króla Aleksandra Georgjew był kiedykolwiek na Węgrzech.

Nowy krążownik niemiecki.

Berlin. 13 XI. (PAT.) W porcie wojennym Wilhelmshafen oddany został do służby nowy krążownik niemiecki „Admirał Scheer” (krążownik C). Kanclerz Hitler przesłał komendantowi krążownika telegram, w którym wyraża przekonanie, że załoga jego okaże się godną ducha, jaki ożywił marynarkę niemiecką w bitwie jutlandzkiej.

Wiadomości bieżące.

13

11 listopada 1934

Wtorek

Stanisława Kostki
Jutro: Jozafata
Wschód słońca 6:52
Zachód „ 15:48

TEATR WIELKI.

Wtorek godz. 19.30 „Człowiek i nadczłowiek”.
Środa godz. 19.30 „Człowiek i nadczłowiek”.
Czwartek godz. 19.30 „Człowiek i nadczłowiek”.

TEATR ROZMAITOSC.

Wtorek godz. 19.30 Teatr ukraiński.
Środa godz. 19.30 „Pod zarządkiem przymusowym”.
Czwartek godz. 19.30 „Pod zarządkiem przymusowym”.

KINOTEATRY:

APOLLO: „Paryż w ogniu” (II. część „Nędzniczy”).
ATLANTIC: „Maskarada”.
CASINO: „Taniec miłości”.
CHIMERA: „Jej Wysokość całuje”.
COLOSSEUM: „Tancerka z Chicago”, oraz rewja.
GRAZYNA: „My pierwsza brygada”.
KOPERNIK: „Wiosenna parada”.
MARYSIENKA: „Wiosenna parada” oraz rewja.
MUZA: „Kot i skrzypce”.
PALACE: „Co mój mąż robi w nocy?”
PAN: „Cesarskie łowy”.
PASAZ: „Nowoczesny Robinson”.
RAI: „Czy Lucyna to dziewczyna”.
STYLOWY: „Przedmieście” oraz rewja.
SWIT: „Gdybym miał milion” i „Tajemnicza ogródka zoologiczna”.
UCIECHA: „Kobieta pod kontrolą” i rewja.

— Teatr Wielki. Dziś komedia B. Shawa „Człowiek i nadczłowiek” w reżyserji W. Radulskiego, przy czułej obsadzie w osobach pp. Jakubińskiej, Kossockiej, Martini, Różyckiej oraz pp. Berskiego, Krzemieńskiego, Krasnowieckiego, Machalskiego, Połosińskiego, Ratschki, Słowińskiego, Składanka, Stępowskiego, Więckowskiego i in.
— Teatr Rozmaitości. Dziś teatr ukraiński eksperymentalny „Bohema”. — Jutro farsa „Pod zarządkiem przymusowym”.

KOMUNIKATY.

— Z rozgłośni lwowskiej Polskiego Radja. Dziś o godz. 20.15 transmitowany będzie na wszystkie rozgłośni polskie feljton, poświęcony lwowskiej pieśni bojowej z okresu walk o Niepodległość, który wygłosi literat H. Zbierchowski, poczem artyści teatrów lwowskich recytować będą utwory. — O godz. 22.30 nada rozgłośnia lwowska feljton historyczno-regionalny p. A. Baumgardena pt. „Lwowskie przedmieście”.

— Polskie Towarzystwo Filologiczne (Koło lwowskie). Posiedzenie naukowe odbędzie się w czwartek, 15 bm. o godz. 18 w 7 sali w parterze w Uniwersytecie, przy ul. Marszałkowskiej 1. 1.

— Kasyno i Koło lit-art. We czwartek 15-go bm. o godz. 19.30 wygłosi wykład prof. UJK. St. Kulczyński pt. „Przyroda i ludzie Polesia” ilustrowany licznymi przezroczkami. Bilety do nabycia w przedsprzedaży w Magazynie nut G. Seyfartha, Akademicka 6, zaś w dniu wykładu od godz. 18-tej przy kasie.

— Polskie Towarzystwo Politechniczne zawiadamia, że we środę, dnia 14 bm. odbędzie się w sali Tow. ul. Zimorowicza 9 zebranie, na którym inż. dr. Witold Aulich wygłosi odczyt pt. „Prometeusz w okowach”, poglądy Stuarda Chasa na społeczne zadania stanu inżynierskiego. Początek o godz. 18.30.

— Colosseum. Dziś i codziennie rewja w wykonaniu całego zespołu pt. „Piekiło”. Na ekranie przepiękny film grany poraz pierwszy we Lwowie „Tancerka z Chicago”. W przygotowaniu premiera nowej rewji pt. „Podkop pod Lwów”.

— Kino-rewja „Marysienka”. Dziś i codziennie rewja pt. „Nowa pleć”. Na ekranie film pt. „Wiosenna Parada”.

— Kino-rewja „Stylowy” wystawia dziś i codziennie rewję pt. „W siódmym niebie”. Na ekranie film pt. „Przedmieście”.

W przygotowaniu nowa rewja p. t. „Świat na opak”.

KRONIKA MIEJSKA.

Uroczystość wręczenia odznaczeń. Wczoraj w południe odbyła się w wielkiej sali przyjąć pałacu Wojewódzkiego we Lwowie uroczystość wręczenia odznaczeń osobom odznaczonym, przez p. Wojewodę Belina-Prażmowskiego. Przybyło 118 odznaczonych osób z terenu Województwa lwowskiego. P. Wojewoda Belina-Prażmowski wręczał każdemu z odznaczonych osobom odznaczenia, na podstawie listy obecnych, którą odczytywał sekretarz p. Wojewody p. Starzecki. P. Wojewoda złożył odznaczonym gratulacje. W imieniu odznaczonych podziękował p. Wojewodzie p. Szydłowski, st. radca Prokuratorji generalnej i wznosił okrzyk na cześć Rzeczypospolitej, P. Prezydenta i P. Marszałka.

Chlubna działalność Miejsk. Komitetu PW. i WF.

Pod przewodnictwem prez. Drojanowskiego odbyło się onegdaj posiedzenie Miejskiego Komitetu WF. i PW., na którym dr. Nowak Przygodzki złożył sprawozdanie z czynności związanych z budową krytej pływalni o obrębie Ośrodka WF. przy ul. Jabłonowskich. W chwili obecnej pływalnia jest już całkowicie gotowa do użytku. Ustalenie terminu otwarcia nastąpi w dniach najbliższych w porozumieniu z min. gen. Składkowskim, gen. Rouppertem i dyr. PUWF. pułk. Kilińskim, którzy zapowiedzieli przyjazd. Prawdopodobnie nastąpi to w sobotę 24 bm. Przewidywane jest korzystanie z pływalni w godzinach przedpołudniowych, przez kursy szkolne, harcerskie, organizacje PW. i związki sportowe, w godzinach popołudniowych i wieczornych basen będzie dostępny dla szerszej publiczności. Na miejscu czynni będą instruktorzy pływacy. Zarówno pod względem wyglądu zewnętrznego, jak i urządzeń, kryta pływalnia we Lwowie stać będzie na najwyższym poziomie tego rodzaju obiektów.

Sprawozdanie z administracji kąpielisk miejskich złożył intendencja Zaleski. Żelazna Woda otwarta była w br. w ciągu 162 dni. Frekwencja za ten czas wyniosła zgóram 52.000 osób, obrót kasowy 26.300 zł. W sezonie dokonano na Żelaznej Wodzie szeregu dalszych inwestycji.

Kąpielisko na Zamarstynowie oddano do użytku w dniu 15 września i czynne było

ono do 7 października. Ceny wstępu wynosiły od 20—40 gr., co wskazuje na to, że kąpielisko obliczone jest na masową frekwencję przez uboższe warstwy społeczeństwa. Korzystało z niego ok. 1250 osób. Obiekt ten wymaga jeszcze należytego wykończenia.

P. Kuchar złożył sprawozdanie z działalności, pozostającego pod przew. p. B. Drojanowskiej, komitetu budowy dziecińców i ogródków Jordanowskich. Z początkiem br. były we Lwowie trzy dziecińce z przyrządami (ul. Pelteńska, pl. Strzelecki i pl. Misjonarski), tudzież 16 piaskowni. W ciągu bież. sezonu urządzone i oddano do użytku dzieci dalsze cztery dziecińce, nadto założono 6 dalszych piaskowni.

Tegoroczna akcja propagandowa POS. początkowo szła opornie, a ruszyła z miejsca dopiero z chwilą przejścia jej przez Miejski Kom. WF. wraz z Obwodową Komendą 40 pp. i Ośrodkiem WF. Liczba zdobytych po dzień 6 bm. POS. wynosiła 7 tys. W liczbie tej uderza znikoma ilość, 29 odznak, zdobytych przez wyższe uczelnie.

Uchwalono szereg wniosków m. in. podziękowanie dla prez. Drojanowskiego i r. dr. Nowaka Przygodzkiego za daleko idące poparcie i współpracę około zrealizowania wyszczególnionych wyżej inwestycji i akcji.

Z KRAJU.

Wizytacja wojewody Maruszewskiego w Brodach. P. Wojewoda tarnopolski Maruszewski, bawił przez 2 dni w Brodach i przyjął w starostwie cały szereg delegacji z terenu powiatu brodzkiego, które przedstawiły mu sprawy gospodarcze i administracyjne.

Telefon zadarmo. W związku z budową telefonicznej centrali automatycznej w Przemyślu i rozpoczęciem okresu bezpłatnego przyłączania nowych abonentów, zawiadamia Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów we Lwowie, że od dnia 1 grudnia 1934 do 31 marca 1935 Zarząd Poczty i Telegrafów zakłada wszystkim nowozgłaszającym się abonentom w Przemyślu aparaty telefoniczne darmo w strefie I. a po niższej cenie i po rozłożeniu opłat wstępnych i instalacyjnych na raty w strefie II. t. j. w odległości ponad 2 km. od centrali. Stała opłata abonamentowa wynosi do 13 zł. miesięcznie.

X. Pszczyński płaci. 10 b. m. zarządca przym. majątku ks. Pszczyńskiego, inż. Kowalski wypłacił robotnikom resztę zaległych poborów, pochodzących z czasów gospodarki von Plessa. Wyplata tych sum, wynoszących 55.000 zł. była od szeregu tygodni wstrzymana wskutek opornego stanowiska pełnomocnika v. Plessa inż. Trenczka, który odmawiał przeprowadzenia rozliczenia wbrew decyzji sądu.

ZE SWIATA.

Sic transit gloria mundi. W wielkiej nędzy zmarła w Wiedniu słynna gwiazda dawnej operetki wiedeńskiej Ludwika Robinson. Była ona przyjaciółką arcyksięcia Ottona, ojca b. cesarza Karola. Po śmierci arcyksięcia cesarz Franciszek Józef darował jej sumę przeszło 200.000 guldenów. Robinson pieniądze te jednak wkrótce przegrała i ostatnie lata jej życia upłynęły w nędzy.

Liczba żydów na uniwersytecie niemieckim. Wedle doniesień prasy, liczba studentów medycyny wyznania mojżeszowego, zapisanych na uniwersytetach niemieckich w semestrze letnim wynosiła 916 wobec 1893 w semestrze letnim w r. 1932, t. j. przed rewolucją narodowo-socjalistyczną. W semestrze zimowym 1933/34 liczba ta spadła do 366.

Masowe morderstwa w Macedonji. Policja wykryła w Macedonji zwłoki blisko 100 osób, które zostały zamordowane z rozkazu rewolucyjnej organizacji macedońskiej. Wśród zamordowanych znajdują się zniekształcone zwłoki kobiet i dzieci.

Temperatura we Lwowie wynosiła dziś o godz. 7 rano + 8,1, ciśn. atm. 722,44, o godz. 13-tej temp. + 11,7, ciśnienie atm. 722,88. Wczoraj wieczorem o godz. 21-tej temp. + 6,4, ciśn. atm. 725,99.

Z TEATRU WIELKIEGO.

Człowiek i nadczłowiek

komedia Bernarda Shawa w przekładzie Fl. Sobieniowskiego. — Reżyserja Wacława Radulskiego, dekoracje Włada dysława Daszowskiego.

Omawiając sztuki Shawa w ich scenicznym konkretyzacji — ze względu na ich artystyczny charakter — recenzent rezygnuje z krytyki widowiska, które wyda się tu akcydentalną tylko częścią przedstawienia. Realizm sceniczny, cała wreszcie konkretność materialna jest rzeczywiście w większości sztuk Shawa pretekstem i kanwą, w „Człowieku i nadczłowieku” jednak strona widowiskowa przemawia silnie i dosadnie. Wynika to w dużej mierze z koncepcji inscenizacyjnej Radulskiego, po którym można się było rzeczywiście spodziewać takiego właśnie rozwiązania sprawy; przyczynił się tu także Daszewski, opracowując całość w nierealistyczne, skrócone ramy dekoracyjne. Sama scenerja aktu I-go, jeszcze bardziej zaś II-go dawała poznać, że mamy tu do czynienia z teatrem prawdziwym, nie z literaturą na scenie. Wprowadzenie to rozwiązało się kapitalnie inscenizacją snu piekielnego (zwłaszcza: jasna smuga przy muzyce Mozarta jako optyczno-muzyczna introdukcja).

Najszczęśliwiej tak uteatralizowany Shaw przemówił żywo, choć sam tekst sztuki zbyt wiele okazji do tego nie nastrecał. „Człowiek i nadczłowiek” jest utworem z przed lat przeszło 30-tych; stąd widoczna nieaktualność dysgresji społecznych. Problem sztuki jest jednak wiecznotrwały i to stanowi jej aktualną atrakcyjność.

Idzie o „sprawę męską”, jak można by się wyrazić; inaczej mówiąc, autor zajmuje się odwiecznymi sprawami męczyzny i kobiety od strony krzywdy tego pierwszego. Demoniczna siła postępowania potulnej mieszcanki, Ani ma w sobie rzeczywiście dużo z bezlitosnego a nieuniknionego procesu biologicznego. Kobieta, która na męczyznę „zagięła parol”, nie cofnie się przed niczem, by dopiąć swego. Walka jej nosi w sobie elementy zagłady; dlatego rzecznik „sprawy męskiej”, Jack Tanner, w rozpaczy ostatecznej, nazwie pruderyjną Ankę — boa-dusi-cielem i tygrysem, czyhającym na ofiarę. I słusznie; sam nie wywinie się z zastawionych nań sieci.

Sztuka Shawa: „Człowiek i nadczłowiek” zbudowana jest prymitywnie koncentrycznie. Wszystko, co autor ma do powiedzenia, wypowiada przez usta Tannera, całą anegdotę komedji wąż z wszystkimi jej wątkami sprowadzając do roli gromadzenia materiału dowodowego. Postępowanie odwołuje w „Człowieku i nadczłowieku” reprezentuje tylko drobny ale znaczący epizod: Anna, przemawiająca pod koniec snu piekielnego. Więc jednak „kwestja kobieca”! I któż — u diabła! — jest tą stroną pokrzywdzoną? Bo ze słów Anny wynika, że winę nieporozumienia ponoszą męczyźni, ze swą ustawiczną tendencją szukania typu kobiecego fikcyjnego, nie takiego, jaki jest rzeczywiście.

Sen piekielny (akt III.) jest rozgrywką słowną między rozumem a uczuciem. Pierwszy reprezentuje Tanner — Don Juan, drugie — Anna, Ramsden Komandor i całe piekiło z sentymentalnym Mendoza-Lucyferem na czele. Której stronie autor chce przyznać rację, niewiedomo. Rzecz cała rozwiązuje się poszukiwaniem nadczłowieka, który będzie emanacją kontrowersji intelektu (Tanner: „Znalazłem swoją duszę!”) i uczucia (bezlitosny witalizm Anny). To jest główny sens sztuki, której skondensowanym wykładem jest wspomniany sen piekielny (wydobycie kwestji z ram anegdoty dla lepszego uwypuklenia jej).

Nawskróś teatralną wystawę sztuki Shawa trzymała doskonała kreacja Krasnowieckiego (Jack Tanner). Na wyróżnienie zasłużyli: Machalski (Ramsden), Śliwiński (Robinson) i Krzemieński (Mendoza).

W całości: spektakl doskonały. Każda sztuka Shawa jest wydarzeniem; Shaw w realizacji Radulskiego jest wydarzeniem miary niezwykłej.

B. W. L.

